

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กป ฐมวัย

นำเสนอเมื่อ : 23 ก.ย. 2563

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง
นโยบายและแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย วันที่ 7 สิงหาคม 2563

ด่วนที่สุด

ที่ ศธ ๐๔๐๑๐/ว ๒๖๖๓

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ กทม. ๑๐๓๐๐

๒๒ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการประชุมมอบนโยบายและแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย
เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาทุกเขต
สิ่งที่ส่งมาด้วย การเข้าระบบการประชุมทางไกล (Video Conference)

ด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ลงนามในประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง
นโยบายและแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๓
และกำหนดจัดประชุมเพื่อชี้แจง สร้างความรู้ความเข้าใจ และมอบนโยบายและแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษา
และการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในวันพุธที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๓ เวลา ๑๕.๐๐ น.
ณ ห้องประชุมราชวัลลภ อาคารราชวัลลภ ชั้น ๒ กระทรวงศึกษาธิการ

ในการนี้ เพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาทุกเขตได้มีความรู้ความเข้าใจ
นโยบายและแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยอย่างชัดเจน สามารถนำไปสู่การ
ปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงขอ
เชิญผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาทุกเขต เข้าร่วมการประชุมผ่านระบบการประชุม
ทางไกล (Video Conference) ตามวัน และเวลาดังกล่าว รายละเอียดปรากฏดังสิ่งที่ส่งมาด้วยพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อเข้าร่วมการประชุมตามวันและเวลาดังกล่าว

ขอแสดงความนับถือ

(นางวัฒนาพร ระงับทุกข์)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

โทร ๐ ๒๒๘๘ ๕๗๗๔

โทรสาร ๐ ๒๒๘๘ ๕๗๘๐

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่อง นโยบายและแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

ด้วยกระทรวงศึกษาธิการตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งถือเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องจัดให้มีการดูแล การพัฒนา และการจัดการเรียนรู้ให้เด็กทุกคน มีพัฒนาการที่ดี รอบด้าน ทั้งทางร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา เหมาะสมกับวัย มีทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สอดคล้องกับหลักการพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคล อีกทั้งสร้างคุณลักษณะให้เด็กมีอุปนิสัยใฝ่ดี มีคุณธรรม มีวินัย ใฝ่รู้ มีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถซึมซับสุนทรียะและวัฒนธรรมที่หลากหลายได้ ตามบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒ ยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา

การพัฒนาคุณภาพเด็กในช่วงปฐมวัยถือเป็นระยะที่สำคัญของการวางรากฐานการพัฒนาดน เนื่องจากเป็นช่วงที่สมองเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว จึงเป็นโอกาสทองของการพัฒนาทักษะทางสมอง ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสามารถในการคิด การกำกับตนเอง อีกทั้ง การศึกษาปฐมวัย จำเป็นต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการศึกษาไทยที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศสร้างความรู้ความเข้าใจกับผู้บริหารทุกระดับ เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๖๓ ด้วย ดังนั้น เพื่อให้สถานศึกษาและครูมีแนวปฏิบัติพื้นฐานนำไปใช้เป็นจุดเริ่มต้นของการดำเนินงาน เพื่อขับเคลื่อนการจัดการศึกษาปฐมวัยให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการศึกษาไทยข้างต้น และพัฒนาต่อยอดให้มีคุณภาพตามมาตรฐานต่อไป กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย สำหรับสถานศึกษาและครู ดังนี้

นโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ให้ยึดหลักการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม (Holistic Development) โดยการพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการ ๔ ด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา สมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และเพิ่มความสำคัญของการพัฒนา ด้านตัวตน (Self Development) และการพัฒนาทักษะสมอง (Executive Function: EF) ให้มากขึ้น เพื่อให้เด็กรู้สึกมีคุณค่า มีความเชื่อมั่น และภูมิใจในตนเอง และเป็นเด็กที่คิดเป็น มีเหตุผล และรู้จักกำกับตนเอง

เป้าหมายความสำเร็จ

เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมวัยอย่างรอบด้านและสมดุล มีความเชื่อมั่น และมีความภูมิใจในตนเอง มีทักษะการคิด กำกับตนเองได้ และมีความสุข

แนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา

การจัดการศึกษาและการเรียนรู้ตามนโยบายข้างต้น กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่เหมาะสม สำหรับสถานศึกษา ดังนี้

๑. เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากการฝึกคิดและลงมือปฏิบัติจนประสบความสำเร็จด้วยตนเอง ให้เด็กฝึกใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการเพื่อกำหนดเป้าหมายหรือสิ่งที่ต้องการทำ วางแผน ตัดสินใจ ลงมือทำ และนำเสนอ รวมทั้งสะท้อนความคิด ความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่คิด ความสำเร็จ หรือความล้มเหลวได้ โดยครูเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวกและร่วมเรียนรู้ไปพร้อมกับเด็ก ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความต้องการ ความสนใจ และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่—

๒. จัดประสบการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ยึดหยุ่น เพื่อพัฒนาเด็กให้มีความรู้พัฒนาการอย่างเป็นองค์รวม สมดุลและต่อเนื่อง สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการทำงานของสมอง เหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะ และลำดับขั้นพัฒนาการของเด็กแต่ละบุคคล รวมทั้ง สามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความสนใจ สถานการณ์ บริบทหรือวิถีชีวิตจริงของเด็ก

๓. จัดหาหรือพัฒนาสื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ รวมถึงแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ เพื่อให้เด็กมีโอกาสได้เรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายและมีความหมายต่อการพัฒนาเด็ก ทั้งการเล่นอิสระ การเล่นร่วมกัน และการเล่นที่มีข้อตกลง ในกิจกรรมที่เด็กจดจ่อใส่ใจ ได้รับแรงบันดาลใจ ได้วางแผนด้วยตนเอง ลงมือทดลอง ฝึกฝน ทักษะ และความคิดแก้ปัญหา

๔. จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก อบอุ่น ปลอดภัย เป็นมิตร มีอิสระ และท้าทาย เพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้ กระตุ้นให้เด็กเจริญเติบโตและพัฒนาสูงที่สุด เรียนรู้อย่างมีความสุข รวมทั้ง ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างเด็กกับเด็ก และเด็กกับครู

๕. ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเอง ให้มีความรู้เท่าทันความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย รวมถึงการวิจัยและพัฒนาสื่อ รูปแบบ วิธีการ หรือนวัตกรรมสำหรับการจัดการศึกษาปฐมวัย

๖. ประสานความร่วมมือ และสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัว และชุมชน ในการดูแล พัฒนาและจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย

แนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ สำหรับครูปฐมวัย

ตามนโยบายข้างต้นนั้น ครู เป็นผู้ที่มีความสำคัญ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ครูต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนมาเป็นผู้ชี้แนะ ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ผู้สังเกต ร่วมเรียนรู้ไปกับเด็ก และเชื่อมโยงความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนา และเรียนรู้เต็มตามศักยภาพ กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับครู เพื่อให้เกิด “๕ สิ่งที่มีอยู่จริง” ดังนี้

๑. ครูมีอยู่จริง “ครูคุณภาพ ครูเพื่อศิษย์” หมายถึง ครูต้องเป็นครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครู เชื่อมั่นว่าเด็กทุกคนมีศักยภาพ มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาทักษะสมอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความมุ่งมั่น กล้าทำเพื่อเปลี่ยนแปลงให้เกิดสิ่งใหม่ที่ดีกว่า เป็นแบบอย่างที่ดี เป็นที่พึ่งทางใจ มีปฏิสัมพันธ์เชิงบวก

๒. เด็กมีอยู่จริง “เด็กได้คิด วางแผน ทำ แก้ปัญหา ด้วยตนเอง และเป็นที่ยอมรับ” หมายถึง การสร้างความมั่นใจในความสามารถของตนเองให้แก่เด็ก โดยครูเชื่อมั่นว่าเด็กทุกคนมีศักยภาพ ต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้คิด เลือก วางแผน ลงมือทำ ทดลองแก้ปัญหา นำเสนอ และหาคำตอบแนวทางปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น และสิ่งที่เด็กทำสำเร็จได้รับการยอมรับจากเพื่อน ครู และพ่อแม่ ทำให้เด็กเกิดความมั่นใจ ดังนั้น การทำให้เด็ก

มีตัวตนอยู่จริง พ่อแม่และครู ต้องส่งเสริมสร้างความมีตัวตนให้กับเด็ก โดยเคารพในความรู้สึกนึกคิดของเด็ก กระตุ้นให้เด็กอยากเรียนรู้ด้วยตัวเอง สอนให้เด็กตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้เอง ให้เด็กมีโอกาสในการตัดสินใจ ให้เด็กได้เรียนรู้ผลจากการตัดสินใจ มีความภาคภูมิใจในตนเอง และส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน

๓. หลักสูตรมีอยู่จริง “ให้โอกาสการเรียนรู้และความสำเร็จแก่เด็ก”- หมายถึง หลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยต้องสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สร้างโอกาสทางการเรียนรู้ และประสบการณ์ที่ดีให้แก่เด็ก สร้างทักษะชีวิต ช่วยให้เด็กมีความพร้อมพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ และมีทักษะชีวิต ทำให้ประสบความสำเร็จ ทั้งในระหว่างการเรียนรู้และการดำรงชีวิตในระยะยาว

๔. ครอบครัวมีอยู่จริง “ครอบครัวอบอุ่น ปลอดภัย มีส่วนร่วมพัฒนาเด็ก” หมายถึง ครอบครัวที่เลี้ยงดูเด็กด้วยความรักและความเข้าใจ ให้โอกาสให้กำลังใจ ส่งเสริมการคิดและการกระทำเชิงบวก ซึ่งเด็กปฐมวัยจะได้รับการพัฒนาจากครอบครัวเป็นลำดับแรก ดังนั้น การพัฒนาเด็กปฐมวัยจึงจำเป็นต้องประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัวและสถานศึกษาอย่างใกล้ชิด โดยผ่านการสื่อสารเชิงบวก สร้างความรู้ความเข้าใจ พัฒนาทักษะ แลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ และให้กำลังใจกันและกัน

๕. เพื่อนร่วมงานมีอยู่จริง “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมพัฒนา ร่วมรับผิดชอบ” หมายถึง ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ทั้งในและนอกสถานศึกษา ซึ่งร่วมกันพัฒนาการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ ครูจะต้องทำงานร่วมกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเน้นเด็กเป็นสำคัญ ตั้งแต่การร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันแก้ปัญหา ร่วมกันรับผิดชอบ และร่วมกันพัฒนาเด็ก พัฒนาสิ่งที่ดีกว่า เพื่อการพัฒนาที่เข้มแข็งและยั่งยืน

ประกาศ ณ วันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

(นายณัฐพล ทิพสุวรรณ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ที่มา [สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา](#)